

Söderköpings kommuns arbete med barnkonventionen och barns rättigheter

Övergripande handlingsplan

Diarienummer: KS 2023-00187 1.3.1

Antagen: Kommunfullmäktige 2024-11-18, § 141

Reviderad:

Dokumentansvarig förvaltning: Kommunstyrelsens förvaltning

Dokumentet gäller för: Alla förvaltningar

Dokumentet gäller till och med:

Postadress
Söderköpings kommun
614 80 Söderköping

Besöksadress
Kommunhuset
Storängsallén 20

Kontakt
0121-181 00
kommun@soderkoping.se

Org.nr och webbplats
212000-0464
www.soderkoping.se

SÖDERKÖPING.SE

Innehållsförteckning

Inledning	3
Bakgrund	3
Syfte	3
Mål	3
Delmål	4
Aktiviteter	4
Indikatorer	4
Barnkonventionens fyra grundprinciper	4
Avgörande perspektiv	5
Barnets perspektiv	5
Barnperspektiv	5
Barnrättsperspektiv	5
Organisation, genomförande och ansvar	5
Uppföljning av arbetet med barnkonventionen	6
Bilaga 1 - Checklista/Delaktighetstrappan/Verktyg	7
Bilaga 2 - Att upprätta en barnkonsekvensanalys	8
Bilaga 3 - Stödjande dokument och länkar	9

Inledning

Utifrån Agenda 2030 och den Barnlagstiftning som nu gäller, har kommundirektören låtit organisera en kommunövergripande grupp, barnrättsteam, som ska fungera som stöd i verksamheternas frågor om Barnkonventionen. Teamet leds av barn- och utbildningsförvaltningen (BUF) och är en grupp där samtliga förvaltningar är representerade. Teamet och dess medlemmar ska fungera som strategiskt stöd i frågor om Barnkonventionen för alla förvaltningar och sprida kunskap om konventionen så att barns bästa beaktas i alla frågor som berör dem i Söderköpings kommun.

För att bedriva ett hållbart och framgångsrikt barnrättsarbete behöver kommunen arbeta såväl strategiskt som långsiktigt. Denna handlingsplan är ett styrande dokument utifrån vilket alla kommunens verksamheter ska tillämpa barnkonventionen inom ramen för sitt uppdrag.

Bakgrund

Barns rättigheter är mänskliga rättigheter. De gäller alla barn, utan åtskillnad. Barns rättigheter är individuella rättigheter. Det innebär att kommunens alla verksamheter behöver ha kunskap om rättigheterna och ta hänsyn till barns rättigheter. Att arbeta barnrättsligt innebär att utifrån FN:s konvention om barnets rättigheter tillgodose det enskilda barnets rättigheter inom det som är kommuns uppdrag. Kommunen ska efterfråga barnets delaktighet samt ta hänsyn till barnets bästa.

FN:s konvention om barns rättigheter, Barnkonventionen, har funnits sedan den 20 november 1989 och innehåller bestämmelser om mänskliga rättigheter för barn.

Barnkonventionen kräver att barnets bästa ska analyseras och beaktas i alla beslut som barn berörs av. Enligt Barnkonventionen är varje människa under 18 år ett barn. Alla rättigheter i konventionen ska respekteras på alla nivåer i samhället. Barnkonventionen omfattar 54 artiklar, och blev den 1 januari 2020 svensk lag.

Syfte

Syftet med denna handlingsplan är att integrera FN:s barnkonvention i Söderköpings kommun så att ett barnperspektiv genomsyrar kommunens samtliga verksamheter. Med barnperspektiv avses ett synsätt där barnets bästa analyseras och beaktas i planering, beslut och utförande på alla nivåer i organisationen. Målgrupp för planen är förtroendevalda och medarbetare inom Söderköpings kommun.

Mål

I Söderköpings kommun är barnkonventionens artiklar styrande i alla våra beslut.

Delmål

1. Alla medarbetare har rätt kompetens.
2. Barnkonventionen är implementerad i styrmodellen.
3. Varje verksamhet har strukturer för att säkerställa att barns rätt tillgodoses i stora beslut som fattas *samt i det pågående arbetet*.
4. Barnrättsteamet identifierar kanaler att höra barn.

Aktiviteter

- Alla verksamheter kompetensutvecklar sig med stöd av barnombudsmannen (BO).
- De prioriterade målen i den egna verksamhetsplanen har utgångspunkt också från barnkonventionen utöver alla andra mål.
- Verksamheterna arbetar utifrån denna handlingsplan i sin verksamhetsplanering och dess uppföljning.
- I frågor som berör barn skapar alla verksamheter delaktighet med barn och lyssnar direkt på dem.

Indikatorer

- I medarbetarenkäten följer barnrättsteamet att verksamheterna har kunskap om barnkonventionen.
- De prioriterade målen i verksamhetsplanerna kan kopplas till artiklar i barnkonventionen.
- Det är tydligt i alla verksamheters verksamhetsplanering hur barnkonventionen styr.
- Verksamheter använder de kanaler som finns för att lyssna på barn och skapa delaktighet.

Barnkonventionens fyra grundprinciper

Artikel 2: Lika värde och icke-diskriminering. Alla barn ska behandlas lika.

Innebär att alla barn har samma rättigheter och är lika mycket värda samt att ingen får diskrimineras. Rättigheterna gäller alla barn som finns inom landets gränser, det vill säga även:

- besökare
- asylsökande
- barn till migrerande arbetare
- personer som håller sig undan verkställighet av ett beslut om anvisning eller utvisning
- personer som befinner sig i Sverige utan att ha nödvändiga tillstånd för att vistas i landet

Artikel 3: Alla beslut ska utgå från barnets bästa.

Innebär att det är barnets bästa som ska komma i främsta rummet vid alla åtgärder som rör barnet. Barnkonventionens utgångspunkt för barnets bästa är respekten för barnets fulla människovärde och integritet. Barnkonventionen kräver inte att vad som är det bästa för barnet ska vara utslagsgivande, men barnets bästa ska väga tungt i vågskålen när beslut som rör barn ska fattas. Det är viktigt att ställningstagandet dokumenteras.

Artikel 6: Alla barn har rätt att leva och utvecklas

Innebär att varje barn har rätt att överleva, leva och utvecklas. I varje barns grundläggande rättighet ingår omvårdnad, att få växa upp under trygga förhållanden med närvarande vuxna och att få utvecklas i sin egen takt utifrån sina egna förutsättningar. Det är föräldrarna som i första hand har ansvaret för ett barns uppfostran och välmående. Barn som av olika anledningar riskerar att fara illa ska få det stöd, hjälp och skydd som de behöver. Samhället har därför en viktig uppgift i att stödja och vid behov komplettera föräldrarna under hela barnets uppväxt.

Artikel 12: Barns rätt till delaktighet

Innebär att barnet har rätt att uttrycka sina åsikter och få dem beaktade i alla frågor som berör barnet. När åsikterna beaktas ska hänsyn tas till barnets ålder och mognad. Om barnen är för små eller av annan orsak inte kan höras, ges vårdnadshavarna möjlighet att företräda barnen.

Avgörande perspektiv

I arbetet med barn och barns rättigheter beskrivs tre perspektiv – barnets perspektiv, barnperspektiv och barnrättsperspektiv.

Barnets perspektiv

Barnets perspektiv är barnets egen berättelse, tolkning och uppfattning av sin situation. För att få reda på barnets perspektiv måste man prata med barnet och det ska göras utifrån dess ålder och mognad. Vuxna är skyldiga att ta hänsyn till barnets perspektiv enligt artikel 12 i Barnkonventionen.

Barnperspektiv

Barnperspektiv innebär att en vuxen utifrån sina kunskaper och erfarenheter försöker sätta sig in i barnets situation för att själv bedöma vad som är bäst för barnet. Vuxna som arbetar med barn har en särskild barnkompetens som blir en del av deras barnperspektiv.

Barnperspektivet innebär inte automatiskt att man arbetar med barnets rättigheter.

Barnrättsperspektiv

Ett barnrättsperspektiv innebär att både den enskilda medarbetaren och hela verksamheten arbetar utifrån rättigheterna i Barnkonventionen och har strategier för arbetet med att genomföra konventionen. Ett barnrättsperspektiv genomsyrar en verksamhet när man utgår från de fyra huvudprinciperna, artikel 2, 3, 6 och 12.

Organisation, genomförande och ansvar

Varje förvaltning har i uppdrag att inom alla sina verksamheter utgå från barnkonventionen i de frågor som berör barn. Tex. lägga in det i årshjul, planerad kompetensutveckling samt koppla konventionens artiklar till strategiska planen.

Uppföljning av arbetet med barnkonventionen

Barnrättsteamet, med ledning av BUF ansvarar för att kontinuerligt uppdatera detta dokument, mallar och andra dokument kopplat till prövningar av barnets bästa, bidrar till synliggörande av arbete som görs inom området i kommunen och vid behov ta fram nya mål inom området. En gång per år i samband med kommunens årsbokslut, verksamhetsberättelsen och T3 uppföljningen, sammanställs uppföljningen i ett sammanfattande dokument som godkänns av kommundirektören och överlämnas till kommunstyrelsen.

Bilaga 1 - Checklista/Delaktighetstrappan/Verktyg

Barnchecklista

Checklistan används i det dagliga arbetet så att man bevakar barns rättigheter. Det bör göras tidigt i processen och inte när man är i slutet av en process.

Berörs barn av beslutet direkt eller indirekt? Om du svarar JA. Ta då även ställning till nedanstående frågor:

- Har du analyserat vilka barn som kan diskrimineras av beslutet?
- Innebär beslutet att barnets bästa sätts i främsta rummet?
- Tillgodoses barnets rätt till utveckling genom beslutet?
- Har barn getts möjlighet att uttrycka sin åsikt och har deras åsikt beaktats?

Om svaret på någon av frågorna är NEJ, fundera på hur du kan få ett beslut som följer barnkonventionen och om en mer omfattande utredning/analys av hur barn påverkas av en åtgärd ska göras.

Barnkonventionen kräver inte att barnets bästa alltid ska vara utslagsgivande, men barnets bästa ska finnas med och väga tungt i beslutsprocessen. I de fall andra intressen tillåts väga tyngre och får företräde krävs att det redovisas att barnets bästa har beaktats och det ska motiveras varför annat intresse än barnets har fått ta över.

Bilaga 2 - Att upprätta en barnkonsekvensanalys

Förslag ordning:

1. Beskriv ärende och anledning/syfte till utredning.
2. Beskriv förutsättningarna för genomförande av barnkonsekvensanalysen.
3. Bakgrund. Vad ärendet gäller.
4. Gör en kartläggning utifrån grundprinciperna. Vad säger lagstiftningen.

Grundprinciperna i Barnkonventionen är artiklarna 2, 3, 6 och 12.

- Artikel 2 – alla barn är lika mycket värda och alla har samma rättigheter.
 - Artikel 3 – sätt barnets bästa i fokus.
 - Artikel 6 – alla barn har rätt till liv, överlevnad och utveckling.
 - Artikel 12 – alla barn har rätt att uttrycka sin åsikt, vuxna ska lyssna och beakta barns åsikter.
5. Bestäm vilka frågor som ska ställas. Ställ frågorna till berörda barn. Beskriv deras tankar och åsikter.

Analysera informationen. Gör en helhetsbedömning för att kunna identifiera barnets bästa.

6. Sammanfattning och förslag till beslut. Finns det fler förslag till beslut och/eller fler intressen behöver en intresseavvägning göras. Om intressena står i strid med varandra – gör en avvägning om vad som väger tyngst – barnets bästa eller andra intressen. Barnets bästa ska väga tungt.

Om barnets bästa inte väger tyngst, vilka andra åtgärder är möjliga för att tillgodose barnets behov, förutsättningar och rättigheter?

7. Avslutningsvis, viktigt att barnkonsekvensanalysen återkopplas till berörda barn.

Bilaga 3 - Stödjande dokument och länkar

Nedan finns en länksamling för dig som vill läsa mer om barns rättigheter, barnkonventionen, utbildningar i ämnet samt stöd i hur din förvaltning eller enhet kan arbetat vidare med barns rättigheter.

- Direktlänk till UNICEF:s hemsida där samtliga 45 artiklar i barnkonventionen finns samlade.
[Barnkonventionen- UNICEF](#)
- På barnombudsmannen hemsida finns mycket information om barns rättigheter, barnkonventionen. Barnombudsmannen har tagit fram ett processtöd vid namn *Barnrättsresan* som kan hjälpa kommuner att utveckla sitt barnrättsarbete.
[Barnombudsmannen](#)
- Sveriges kommuner och regioner (SKR) har information om barns rättigheter och erbjuder flera olika utbildningar och seminarier i ämnet.
[Barnets rättigheter SKR](#)
- Sveriges regering publicerade 2019 en vägledning som ska ge stöd vid tolkning och tillämpning av barnkonventionen.
[Vägledning vid tolkning och tillämpning av FN:s konvention om barnets rättigheter- Regeringen.se](#)
- Konstadsfri webbutbildning om barnkonventionen från barnombudsmannen (BO)
[Webbutbildning om barnkonventionen- Barnombudsmannen](#)
- Kostnadsfri webbutbildning om Barnkonventionen framtagen av Västra Götalandsregionen. Denna genomförs med fördel i grupp.
[Utbildningar Barns rättigheter- SKR](#)
- Boverket har en samlingssida för barnkonventionen i fysiska planering och stadsutveckling. Här återfinns bland annat information om att skapa ett barnvänligt samhällsbyggande och barns roll i samhällsbyggnadsprocessen. [Barnkonventionen i fysisk planering och stadsutveckling - PBL kunskapsbanken - Boverket](#)
- Boverket har även gjort en kartläggning och analys om Barnkonventionens roll i den fysiska planeringen och stadsutvecklingen. Den finns att läsa [Barnkonventionen i fysisk planering och stadsutveckling - Boverket publikation](#).
- Skolverket har information om barnkonventionen och hur den fungerar i relation till skollagen.
[Barnkonventionen - Skolverket](#)